

LATINSKE PRAVNE IZREKE

	<i>Latinski jezik</i>	<i>Prijevod</i>
1.	<i>Accessorium sequitur principale.</i>	Pripadak prati glavnu stvar.
2.	<i>Actor sequitur forum rei.</i>	Tužitelj slijedi sud tuženika.
3.	<i>Actori incumbit probatio.</i>	Teret dokazivanja je na tužitelju.
4.	<i>Aliud voluit, aliud dixit.</i>	Jedno je htio, a drugo je govorio (u zabludi).
5.	<i>Alteri stipulari nemo potest.</i> (Ulpianus – D. 45, 1, 38, 17).	Nitko ne može svojom izjavom volje obvezati drugog.
6.	<i>Ambulatoria est voluntas defuncti usque ad vitae supremum exitum.</i> (Ulpianus – D. 34, 4, 4)	Volja ostavioca je promjenjiva do zadnjeg trenutka života.
7.	<i>Audiatur et altera pars.</i>	Neka se sasluša i druga strana.
8.	<i>Bis de eadem re ne sit actio.</i>	U istoj stvari nije dopušteno dvaput tužiti.
9.	<i>Casus sentit dominus.</i>	Slučaj pogađa vlasnika.
10.	<i>Causa est origo et materia negotii.</i>	Causa je izvor i sadržaj pravnog posla.
11.	<i>Contractus contrahentibus lex esto.</i> (Sec. Papinianus – D. 16, 3, 24) - (slično: <i>Pacta sunt servanda</i>)	Ugovor neka bude stranama zakon.
12.	<i>Cuius commodum, eius periculum.</i>	Čija korist, njegov rizik.
13.	<i>Culpa lata dolo aequiparatur.</i> (Sec. Ulpianus – D. 36, 4, 5, 15)	Teški nehat izjednačava se s namjerom.
14.	<i>Da mihi factum, dabo tibi ius.</i>	Daj mi činjenice, dat ću ti pravo.
15.	<i>Dicat testator et erit lex.</i> (Sec. Paulus – D. 50, 17, 12)	Što odredi ostavitelj postat će zakon.
16.	<i>Dies incertus pro condicione habetur.</i>	Neizvjestan rok smatra se uvjetom.
17.	<i>Dies interpelat pro homine.</i>	Rok opominje umjesto čovjeka.
18.	<i>Dolus semper praestatur.</i>	Za namjeru se uvijek odgovara.
19.	<i>Duae res in obligatione, una in solutione.</i>	Dvije su stvari u obvezi, a jedna u ispunjenju. (alternativne obveze)
20.	<i>Errantis consensus nullus est.</i> (C. J. 1, 18, 8)	Ništava je suglasnost lica koje je u zabludi.
21.	<i>Error (ignorantia) iuris nocet, error facti non nocet.</i>	Zabluda (neznanje) o pravu škodi, a zabluda o činjenici ne škodi.

22.	<i>Ex nudo pacto obligato non nascitur..</i> (Ulpianus – D. 2, 14, 7, 4)	Iz proste suglasnosti volja ne nastaje obligacija.
23.	<i>Falsa demonstratio non nocet.</i> (Gaius – D. 35, 1, 17, pr.)	Netočan opis ne škodi.
24.	<i>Forma dat esse rei.</i>	Forma daje suštinu stvari.
25.	<i>Forma legalis, forma essentialis.</i>	Zakonska forma, bitna forma. Ako se ne zadovolji forma koju zakon zahtjeva, nema pravnog posla.
26.	<i>Fraus omnia corrumpit.</i>	Prevara sve potkopava. Poslovi sklopljeni pod dejstvom prevare rušljivi su.
27.	<i>Genus non perit.</i>	Vrsta ne propada.
28.	<i>Hereditas pro parte adiri nequit.</i>	Naslijeđe se ne može djelomično prihvatiti. Nasljednik može ili u cjelini prihvatiti ili u cjelini odbiti naslijeđe na koje je pozvan.
29.	<i>Hereditas viventis non datur.</i> (Sec. Pomponius – D. 18, 4, 1)	Živ čovjek ne može biti naslijeđen.
30.	<i>Ignorantia iuris nocet.</i>	Nepoznavanje prava škodi.
31.	<i>Impossibilium nulla obligatio.</i> (Celsus – D. 50, 17, 185)	Ništava je obveza na nemoguće (nitko nije dužan ispuniti ono što je nemoguće).
32.	<i>In dubio pro reo.</i>	U sumnji presudi u korist okrivljenog.
33.	<i>Iura novit curia.</i>	Sud poznaje pravo.
34.	<i>Iure naturae aequum est neminem cum alterius detrimento et iniuria fieri locupletioem.</i> (Pomponius – D. 51, 17, 206)	Opći je princip pravičnosti da se nitko ne obogati čineći drugom štetu i nepravdu.
35.	<i>Iuris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere, suum cuique tribuere.</i>	Propisi prava su: pošteno živjeti, drugog ne vrijeđati, svakome dati što mu pripada.
36.	<i>Ius est ars boni et equi.</i>	Pravo je umijeće dobrog i pravednog.
37.	<i>Iusticia est constans et perpetua voluntas ius suum quique tribuendi.</i>	Pravda je stalna i trajna volja svakome dati pravo koje mu pripada.
38.	<i>Lex specialis derogat legi generali.</i>	Poseban zakon ukida opći.
39.	<i>Mala fides superveniens non nocet.</i>	Ne škodi zla vjera (nepoštenje) ako se naknadno pojavi.
40.	<i>Mater semper in iure certa est.</i>	Majka je u pravu uvijek poznata.
41.	<i>Nasciturus pro iam nato habetur, quotiens de commodis ipsius partus quaeritur.</i> (Sec. Paulus – D. 1, 5, 7)	Začeto dijete smatra se kao rođeno, ako su u pitanju njegovi interesi.

42.	<i>Ne bis in idem.</i>	Ne dvaput o istom.
43.	<i>Nemini res sua servit.</i>	Nitko ne može imati služnost na vlastitoj stvari.
44.	<i>Nemo plus iuris in alium transferre potest quam ipse habet.</i> (Sec. Paulus – D. 50, 17, 120)	Nitko ne može na drugoga prenijeti više prava nego što sam ima.
45.	<i>Nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest.</i>	Ne može se nasljeđivati dijelom oporučno, dijelom zakonski.
46.	<i>Nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest.</i>	Nitko si ne može sam jednostrano promijeniti pravni osnov posjeda.
47.	<i>Nihil commune habet proprietates cum possessione.</i>	Ništa zajedničko nemaju vlasništvo i posjed.
48.	<i>Non omne quod licet honestum est.</i>	Nije pošteno sve ono što je po pravu dozvoljeno.
49.	<i>Noxa caput sequitur.</i>	Šteta prati počinitelja.
50.	<i>Nulla poena sine lege.</i> (Sec. Ulpianus – D. 50, 16, 131, 1)	Nema kazne bez zakona.
51.	<i>Obligatio est aliquid dandum vel faciendum vel praestandum.</i> (Sec. Paulus – D. 44, 7, 3, pr.)	Obligacija se sastoji u obvezi da se nešto da, učini ili izvrši.
52.	<i>Omnis definitio in iure civili periculosa est.</i>	Svaka definicija u građanskom pravu je opasna.
53.	<i>Omnis hereditas, quamvis postea adeatus, tamen ex tempore mortis continuator.</i> (Paulus – D. 50, 17, 138)	Svako nasljedstvo, mada i kasnije prihvaćeno, pripada nasljedniku od trenutka smrti ostavitelja.
54.	<i>Partes renuntantium accrescunt invitis.</i> (Sec. Ulpianus – D. 31, 61, 1)	Dijelovi naslijeđa onih koji ga ne prihvate, prirastaju ostalim nasljednicima i protiv njihove volje.
55.	<i>Pater est quem nuptiae demonstrant.</i>	Otac je onaj na koga ukazuje brak.
56.	<i>Paterna paternis, materna maternis.</i>	Očeva imovina očevim, a majčina majčinim nasljednicima.
57.	<i>Periculum est emptoris.</i>	Opasnost (rizik) pada na kupca.
58.	<i>Prior tempore potior iure.</i>	Raniji u vremenu – jači u pravu.
59.	<i>Qui facit per alium, est perinde ac si faciat per se ipsum.</i>	Što netko radi preko drugog, isto je kao da sam radi.
60.	<i>Qui suo iure utitur, neminem laedit.</i> (Sec. Paulus – D. 50, 17, 155, 1)	Tko koristi svoje pravo, nikome ne nanosi štetu.

61.	<i>Qui tacet consentire videtur.</i> (Sec. Ulpianus D. 19, 2, 13, 11)	Tko šuti, smatra se da pristaje.
62.	<i>Quod initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere.</i>	Što je od početka nevaljano, ne može tokom vremena konvalidirati. (Regula <i>Catoniana</i>)
63.	<i>Quod nullum est, nullum producit effectum.</i>	Što je ništavo, ne proizvodi nikakvo dejstvo.
64.	<i>Recusari hereditas non tantum verbis, sed etiam re potest, et alio quovis iudicio voluntatis.</i> (Paulus – 4, 4, 1)	Nasljedstvo se može odbiti ne samo riječima, nego i dijelom, i svakom drugom izjavom volje.
65.	<i>Res iudicata pro veritate accipitur (habetur).</i>	Presuđena stvar se prihvaća (uzima) kao istinita.
66.	<i>Resolutio iure dantis, resolvitur ius accipientis.</i>	Prestankom prava poklonodavca prestaje i pravo poklonoprimca.
67.	<i>Semel heres, semper heres.</i>	Jednom nasljednik, uvijek nasljednik.
68.	<i>Servitus in faciendo consistere nequit.</i>	Služnost se ne može sastojati u činjenju.
69.	<i>Servitus servitutis esse non potest.</i>	Služnost na služnosti nije moguća.
70.	<i>Si quid universitati debetur, singulis non debetur; nec quod debet universitas, singuli debent.</i>	Ako se nešto duguje skupini, ne duguje se pojedincima; a ni ono što duguje skupina, ne duguju pojedinci.
71.	<i>Si unus solvat, omnes liberantur.</i>	Ako jedan ispuni, sve oslobađa.
72.	<i>Spondesne mihi centum dare? Spondeo.</i>	Obećaješ li da ćeš mi dati sto? Obećajem.
73.	<i>Summum ius, summa iniuria.</i>	Najveće pravo, najveća nepravda.
74.	<i>Superficies solo cedit.</i>	Građevina slijedi pravnu sudbinu zemljišta.
75.	<i>Tot gradus, quod generations.</i>	Koliko poroda, toliko stupnjeva.
76.	<i>Tres faciunt collegium.</i>	Trojica čine društvo.
77.	<i>Una res in obligatione, duae in solutione.</i>	Jedna je stvar u obvezi, a dvije u ispunjenju. (<i>facultas alternativa</i>)
78.	<i>Usurae usurarum non potest.</i>	Nije moguća kamata na kamatu.
79.	<i>Usus fructus est ius alienis rebus utendi fruendi, salva rerum substantia.</i>	Plodouživanje je pravo korištenja i ubiranja plodova sa tuđe stvari, čuvajući njezinu bit.
80.	<i>Utile per inutile non vitiatur.</i> (Sec. Ulpianus – D. 45, 1, 1, 5)	Korisno se štetnim ne kviri.